

لجستیک ناتو (۲)

ترجمه: مهندس محمد اصغری

چکیده

معرفی سیستم لجستیک سازمانهای نظامی مستقل دنیا از جمله موضوعاتی است که در این مقاله دنبال می‌شود. در شماره گذشته به تفصیل در باره ساختار، وظایف و مسئولیتهای لجستیکی ناتو بحث و بررسی شد. در آنجا به سه دسته فعالیت اساسی شامل لجستیک تولیدی، لجستیک مصرف کننده و برنامه‌ریزی اضطراری داخلی اشاره گردید. در این شماره ضمن شرح جامعتری از فعالیتهای مذکور و کمیته‌ها و گروه‌های کاری مربوط به آنها، بحث مختصری دربارهٔ به هماهنگی و ارتباطات لجستیکی بین اعضا ارائه خواهد شد.

* * * * *

۱- لجستیک تولیدی

در دوره‌های آغازین فعالیت ناتو، نیروهای متحد تجهیزات فراوانی داشتند. بسیاری از این تجهیزات آمریکایی بود و از جنگ جهانی دوم برای آنها باقی مانده بود. پس از آن دولتهای اروپا مصمم شدند که تسلیحات مورد نیازشان را خود تولید، و از قطعات یدکی و تجهیزات لجستیکی خود، برای پشتیبانی نیروهایشان استفاده کنند.

گرچه ناتو به توافقات کلی در مورد استراتژی و تاکتیکهای جنگی دست یافته بود، برخی از کشورها به پیشرفته‌تر کردن سلاحهای خود اقدام کردند. آنها می‌خواستند سلاحهای مورد نیازشان از کارایی برخوردار باشد تا بتوانند طرحهای عملیاتی خود را در قالب ترکیبی صحیح از تانکها، پیاده نظام، توپخانه و دیگر واحدهای نظامی، محقق سازند. آنها به جای برآورده کردن انتظارات فرماندهان ناتو به فکر برآورده کردن انتظارات خود بودند.

ناتو به این موضوع پی برد که از لحاظ اقتصادی، دستیابی به تولیدات مختلف در بین کشورها، کار درستی است و تأکید بر لجستیک تولیدی در داخل ناتو به منظور سهم ساختن خود ناتو در تولید تجهیزات و نیز ایجاد همکاری هر چه بیشتر بین اعضا در این زمینه مفید است و این امر موجب عدم وابستگی ناتو به منبع تولید سلاح و یا دیگر تجهیزات می‌شود. هر چند پیشرفت در این راه کند بود، نتایج مثبتی که این کار داشت، دو موضوع بسیار مهم شامل " توافق دربارهٔ تنوع تولیدات " و " توافق دربارهٔ استاندارد سازی تجهیزات " بوده است.

۱-۱- توافق در مورد تنوع تولیدات

هدف از حصول توافق در مورد تولید بین نیروهای متحدین و ملتها، این بود که امکان تولید تجهیزات مشابه در کشورهای مختلف وجود داشته باشد و آنها بتوانند تجهیزات مشابه را در بیش از یک کشور تولید کنند؛ برای مثال اگر کشوری تولید سلاح کوتاه بردی را متقبل شود، کشور دیگر نوع تولید برد بلند و برد متوسط همان سلاح را تولید کند.

۱-۲- توافق در مورد استاندارد سازی تجهیزات

از آنجا که سلاحها و تجهیزات پیشرفته، بسیار پیچیده هستند، استاندارد سازی آنها بین کشورهای متحد به نظر می‌رسد که کاری غیر ممکن باشد. از اینرو، ناتو توافقنامه‌ای بین این ملتها ایجاد کرد که براساس آن، تجهیزات ساخته شده توسط کشورها چنان باشد که توانایی استفاده در کنار یکدیگر را داشته باشند و قطعات یدکی که کشور دیگری می‌سازد توانایی استفاده در دستگاهها و تجهیزاتی را داشته باشد که توسط کشور دیگر ساخته شده است.

۱-۳- کمیته لجستیک تولیدی و گروه‌های کاری آن

کمیته‌ای که کارش در ارتباط با لجستیک تولیدی است، تحت عنوان کمیته لجستیک تولیدی شناخته می‌شود. این کمیته گزارشهای خود را مستقیماً به شورای پیمان آتلانتیک شمالی ارائه می‌دهد.

این کمیته مسئولیت دارد با ارائه برنامه‌های مختلف، استفاده هرچه بهتر از منابع مفید را ارتقا بخشد و سیستمهای مورد استفاده در سلاحها را به سیستم استاندارد مبدل سازد.

این کمیته هر دو سال یک بار تشکیل می‌شود و در مواقع لزوم با نمایندگان کشورهای مختلف در ناتو تشکیل جلسه می‌دهد. این کمیته محیطی برای تبادل اطلاعات ایجاد کرده است؛ اطلاعاتی در مورد طرحهای عملیاتی، طرحهای تجهیزاتی و موضوعات لجستیکی و تاکتیکی بطوری که این تبادل اطلاعات تا کنون نتایج سودمندی را برای هر یک از اعضا در برداشته است.

علاوه بر این موارد، فعالیتهای تحقیقاتی بلند مدت برای رفع نیازمندیهای نیروهای نظامی آینده، نیز مطرح، و در این خصوص از آخرین کشفیات و یافته‌های علمی و نیز از جدیدترین تکنولوژی موجود استفاده می‌شود.

از آنجا که حوزه کاری و دامنه فعالیتهای کمیته لجستیک تولیدی، بسیار گسترده است در آن گروه‌های کاری متعددی وجود دارند؛ بطوری که آنها را می‌توان در دو گروه اصلی به شرح زیر دسته‌بندی کرد:

الف - گروه‌های کاری که با پروژه‌های تجهیزاتی سروکار دارند عبارتند از:

* گروه تسلیحاتی دریایی

* گروه تسلیحاتی نظامی

* گروه تسلیحاتی نیروی هوایی

* گروه تحقیقات دفاعی

* گروه ارتباطات و تجهیزات الکترونیکی

ب - گروه‌های کاری که فعالیتهای آنها به تمامی امور لجستیک تولیدی مربوط می‌شود عبارتند از:

* گروه کدگذاری تجهیزات

* گروه تضمین کیفیت اقلام

* گروه ایمنی حمل و نقل

* گروه جمع‌آوری اطلاعات عملکرد و تجربیات و ارزیابی

* گروه طراحی

* گروه آزمون و آزمایش ایمنی مواد منفجره و انبارهای نگهداری آنها

* گروه استاندارد سازی مواد

* سیستم مرحله‌ای یا گروه برنامه ریزی تسلیحات

برنامه ریزی تسلیحاتی براساس اطلاعات جمع‌آوری شده و توصیه‌های مقامات نظامی ناتو، انجام می‌شود. هدف آن این است که فرصتهای مناسبی را که برای همکاریهای تسلیحاتی هست، معرفی کند. برنامه ریزی تسلیحاتی در قالب یک سیستم، طراحی و ایجاد شد. هدف این سیستم این است که چارچوبی روش‌دار و انعطاف پذیر را برای عملیتهای تولیدی ارائه کند. همچنین سازمان ناتو را مجبور سازد تا با در نظر گرفتن اختیارات کشورهای عضو در اخذ تصمیم در مورد تجهیزات، تسلیحات نظامی مورد نیاز ناتو را مطابق با وضعیت سیاسی و اقتصادی و واقعیهای فنی برآورد و به این طریق، همکاری گسترده‌ای را پایه‌ریزی کند.

مفهوم کلی و اساسی که در این سیستم دنبال می‌شود این است که اگر سیستم سلاح مورد نظر و اهداف آن بدقت بررسی شود به مقطعی می‌رسد که انجام تغییراتی در برخی از تسلیحات ضروری تشخیص داده شود. سیستم مزبور در فرآیند بررسیهای خود نکاتی را در نظر می‌گیرد که برخی از آنها عبارتند از:

۱- ارزیابی نیازهای هر ماموریت

۲- انجام مطالعات ابتدایی

۳- انجام مطالعات منطقی

۴- تعریف پروژه

۵- طراحی و توسعه

۶- تولید

۷- انجام امور خدماتی

هنگام تصمیم‌گیری در مورد هر یک از موارد بالا، عوامل متغیر در نظر گرفته می‌شود. در مراحل اولیه انتخاب سیستم هر سلاح، اطلاعات و جزئیات طرح بین کشورهای درگیر تغییراتی خواهد یافت و دسته‌بندی کردن این تغییرات و دگرگونیها، در رسیدن به هدف مورد نظر از سلاح، بسیار با اهمیت خواهد بود.

هر پروژه با توجه به نیاز و اهمیت آن به اجرا درمی‌آید. نکته مهم در این سیستم این است که کشورها قبل از هر چیز در مورد نیازمندیهای خود به بحث می‌پردازند و پس از اینکه درباره نیازشان به توافق رسیدند، آن نیازمندی را به عنوان پایه و اساس هر مرحله قرار می‌دهند.

در لجستیک ناتو واحدی به نام " آژانس همکاریهای امور حمل و نقل در مدیترانه " وجود دارد که حیطة فعالیت آن فراهم نمودن زمینه‌های همکاری و هماهنگی در مورد کشتیرانی بین کشورهای مرزی و وضعیت خاص موجود در منطقه مدیترانه است.

۲- لجستیک مصرف کننده

لجستیک مصرف کننده شامل مجموعه فعالیتهایی است که در چرخه عمر تمامی تجهیزات در حال استفاده مطرح است، خواه این تجهیزات، بسیار پیچیده و کامل باشد، خواه یک قطعه ساده. بطور کلی موضوع لجستیک مصرف کننده، مراحل ذخیره‌سازی، حمل و نقل، کاربرد و نگهداری تجهیزات را بررسی می‌کند.

۱-۲-۱-۲ کمیته‌ها و کنفرانسهای لجستیک مصرف کننده

۱-۱-۲-۱-۲ کنفرانسهای لجستیکی در سطح عالی و رده بالای سازمان ناتو

این کنفرانسها در ارتباط با لجستیک مصرفی در سطوح بالا و رده‌های عالی سازمان ناتو و با شرکت نمایندگان نظامی، بین المللی و داخلی تشکیل می‌شود به گونه‌ای که گزارشهای آن مستقیماً به شورای آتلانتیک شمالی و کمیته نظامی ناتو ارائه می‌شود. موضوعاتی که در این کنفرانسها به آنها اشاره می‌شود عبارتند از:

۱- بازنگری و ارزیابی تشکیلات لجستیک مصرف کننده و طرحها و روندهای جاری و توانمندیهای موجود به منظور تقویت عملکرد و کارایی نیروهای متحدین.

۲- ایجاد نقاط مرکزی برای بررسی موضوعات لجستیکی.

۳- مطرح کردن مسائل و مشکلات لجستیکی نیروهای متحدین، بویژه مشکلاتی که در بخشهای مختلف سازمان حل نشده باقی مانده است.

۴- کمک به شورای آتلانتیک شمالی و کمیته‌های نظامی به منظور توسعه سیاستهایی که برای حل مشکلات لجستیک مصرف کننده لازم است.

۵- اصلاح روشهای شورای آتلانتیک شمالی و کمیته‌های نظامی به منظور به کارگیری سیاستهای لجستیک مصرف کننده

۶- هدایت زیر مجموعه‌هایی که با قسمت خاصی از لجستیک مصرف کننده سروکار دارند.

در پایان ذکر این نکته حائز اهمیت است که این کنفرانسها می‌توانند هر موضوعی از لجستیک مصرف کننده را که در جای دیگری مطرح و یا بحث نشده است، بررسی کند.

۲-۱-۲-۲ کمیته فرعی لجستیک مصرف کننده

از آنجا که تاکید اصلی لجستیک مصرف کننده در ناتو بر کارایی نظامی است، گروه‌های فرعی متعددی ایجاد شده است که با فعالیتهای لجستیک مصرف کننده در مرکز نظامی ناتو، سروکار دارد و گزارشهای خود را به کمیته نظامی ارائه می‌دهد بطوریکه هر یک از این گروه‌ها در یکی از دسته‌بندیهای زیرقرار، و مسئولیتی را برعهده می‌گیرد:

- گروههای فرعی دسته اول

مسئولیت دسته اول از گروه‌های فرعی این است که به هنگام بروز جنگ و یا وضعیت بحرانی، همکاری و مشاوره تنگاتنگی بین فرمانده اروپایی متحدین و کشورهای متحد برقرار سازد.

- گروههای فرعی دسته دوم

مسئولیت گروه‌های فرعی دسته دوم این است که زمینه‌ای برای تبادل نظریات فرماندهان ناتو و مسئولان کشورها ایجاد کند تا در مورد امور لجستیکی به بحث و اظهار نظر بپردازند.

۳- برنامه‌ریزی اضطراری داخلی

هدف از طرحهای دفاع ملی در بخش داخلی این است که کشورها را توانا سازد تا در زمان صلح، وضعیت جنگ را تحلیل کنند. چنین طرحهایی موجب می‌شود نیروی اقتصادی قویتری برای کشور ایجاد شود. علت به وجود آمدن برنامه‌ریزی اضطراری داخلی همین است؛ یعنی برنامه‌ریزی طرحی که بر اساس آن ملتها از حالت انزوا به وضعیتی برسند که توانایی رویارویی مقابله با تهاجمات را داشته باشند. از جمله مسائلی که در چارچوب برنامه‌ریزی داخلی قرار می‌گیرد، بحث حمل و نقل داخلی کشورهای عضو است.

حمل و نقل دریایی، هوایی و جاده‌ای که در هر یک از نیروهای مسلح ناتو وجود دارد فقط بخش کوچکی از نیازهای ترابری در جنگ را تأمین می‌کند. وبیشتر آنچه در این مورد تأمین می‌شود همانند سوخت، غذا و پشتیبانی فنی از منابع داخلی کشورهای عضو است.

گاهی گفته می‌شود که این برنامه‌ریزی بحثی است که به لجستیک ربطی ندارد و دلایل مختلفی برای این ادعا ارائه می‌شود. دلیل نخست این است که هدف از برنامه‌ریزی اضطراری داخلی مراقبت از شهروندان اروپایی است، نه ایجاد نیرویی نظامی. دلیل دوم این است که برنامه ریزی اضطراری داخلی بسیار وسیعتر و گسترده‌تر از آن است که بتوان آن را با لجستیک در یک ساختار و یک تشکیلات توأماً قرار داد.

به هر حال این بحث، چنان اهمیتی دارد که در تمام مباحث لجستیکی ناتو مورد توجه قرار می‌گیرد. منابع داخلی کشورهای ناتو می‌باید سریعا بسیج شوند تا شهروندان غیر نظامی را پشتیبانی کنند و همچنین موجب تقویت و پشتیبانی نیروهای نظامی متحدین اروپا گردند.

۳-۱- کمیته‌ها و گروه‌های وابسته به بخش برنامه‌ریزی اضطراری داخلی

برنامه‌ریزی داخلی اضطراری از کمیته‌ها، گروه‌ها و واحدهای مختلفی تشکیل شده است که کمیته برنامه‌ریزی داخلی و گروه نمایندگان ناتو از جمله مهمترین آنها هستند.

۳-۱-۱- کمیته برنامه‌ریزی داخلی افسران

این کمیته جلسات دائمی ماهانه دارد و علاوه بر آن جلسه‌ای با حضور نمایندگان کشورها در ناتو تشکیل می‌دهد که هر شش ماه یک بار برگزار شود.

کمیته برنامه‌ریزی داخلی افسران، مصوبات شورای عالی را که هر چهار سال یک بار منتشر می‌شود، سرلوحه وظایف خود قرار می‌دهد و این نقطه شروعی برای تعیین شرح وظایف و اولویتها و اهداف سازمان است. در همین راستا، دولت‌ها آمادگی خود را مبنی بر پاسخگویی به مسائل برنامه‌ریزی داخلی یعنی مواردی از قبیل انرژی، کشاورزی، تغذیه، حمل و نقل هوایی، دریانوردی، حمل و نقل جاده‌ای، دفاع داخلی، ارتباطات و نیروی انسانی اعلام می‌دارند. هر چهار سال یک بار گزارش کاملی از چگونگی آمادگی داخلی به همراه ارزیابی، که توسط مقامات نظامی ناتو صورت گرفته است به شورای آتلانتیک شمالی ارائه می‌شود. این کمیته به فعالیتهای هشت گروه واحد فرعی دیگر جهت می‌دهد و آنها را راهنمایی می‌کند که آنها عبارتند از:

۱- واحد برنامه‌ریزی دریانوردی

۲- واحد برنامه‌ریزی حمل و نقل جاده‌ای در اروپا

۳- واحد برنامه‌ریزی هوانوردی

۴- واحد برنامه‌ریزی تغذیه و کشاورزی

۵- واحد برنامه‌ریزی امور صنعتی

۶- واحد برنامه‌ریزی امور دفاعی

۷- واحد برنامه‌ریزی ارتباطات

۸- واحد برنامه‌ریزی سوخت و فرآورده‌های نفتی

سطح فعالیتهای هر یک از گروه‌ها و واحدهای برنامه‌ریزی، همسطح برنامه‌ریزیها و فعالیتهای هیئت وزیران در یک دولت است. این گروه‌ها آنچه را در زمان جنگ مورد نیاز است بررسی می‌کنند. کسریها را مشخص می‌کنند و روشهایی را که بتوان این نقایص را برطرف ساخت مشخص، و برنامه‌ریزی می‌کنند.

بین وزیران کشورهای عضو، روند تبادل اطلاعات ثابتی وجود دارد. این رابطه در بین نمایندگان واحد حمل و نقل آنها بیشتر دیده می‌شود که این واحدها از قبل در چنین مسائلی باهمدیگر در ارتباط بوده‌اند.

۳-۱-۲- گروه نمایندگان ناتو در زمان جنگ

گروه نمایندگان ناتو در زمان جنگ در یک دوره زمانی خاص و در مواقع اضطراری فعال می‌شود. این گروه با مسائل خاصی سر و کار دارد و بیشتر، نقش مشاوره‌ای و جهت دهی در امور دارد که قبلاً و در زمان صلح برنامه‌ریزی شده است.

این نمایندگان نیز همان ساختار پایدار را دارند؛ یعنی یک واحد جهت دهنده که تمام ملتهای شرکت کننده در آن حضور دارند و یک گروه کارشناسی بین‌المللی. این گروه کمیته‌ای را تشکیل می‌دهد که در زمینه کاری خودشان متخصص هستند و عبارتند از برخی مقامات نظامی ناتو. این به دلیل آن است که از ارزیابی سریع مسائل و مشکلات نظامی که بروز می‌کند، آسوده خاطر و مطمئن باشند.

این افراد در لجستیک ناتو، نقش حیاتی دارند، همانند خود تشکیلات ناتو، وظایف و فعالیتهای نمایندگان ناتو در زمان جنگ نیز گوناگون است.

این گروه در مواردی همانند واحد پناهندگان ناتو نقش رابط و مشاور را ایفا می‌کند و با تشکیلات و سازمانهای بین‌المللی همانند هیأت‌های نفتی و مقامات دریانوردی همکاری دارد. (گروه مقامات دریانوردی، واحدی است که به هنگام بروز وضعیت جنگی گروه اقیانوس نوردی ناتو را اداره می‌کند).

این گروه برای رفع نیازهای نظامی و غیر نظامی در مورد دفاع دریایی کشورهای عضو، کشتیهایی را به آنها اختصاص داده است. دفاع دریایی دو شاخه در اروپا و آمریکا دارد و از شورای دفاع دریایی، کمیته ملی نمایندگان، گروه حمل و نقل دریایی مدیترانه و یک گروه بین‌المللی تشکیل شده است که گزارشهای خود را مستقیماً به شورای دفاع دریایی ارائه می‌کند.

به هر حال برای انتقال هر پشتوانه لجستیکی، از نیرو گرفته تا محموله‌های مختلف، برای چنین نیروی عظیمی، منابع کافی وجود ندارد و این مشکل در تشکیلات ناتو با استفاده از بزرگترین کمکها در برنامه‌ریزیهای لجستیکی برطرف گردیده است و از آن با عنوان "پشتیبانی کشور میزبان" یاد می‌شود.

۳-۱-۳- آژانس‌های همکاری و هماهنگ کننده

الف - آژانس همکاریهای حمل و نقل جاده‌ای درون مرزی در اروپای مرکزی

آژانس همکاریهای حمل و نقل جاده‌ای درون مرزی در اروپای مرکزی، بین تمامی مواردی که در حمل و نقل زمینی در اروپای مرکزی وجود دارد از جمله فعالیتهای نگهداری، تعمیر و فعالیتهای دیگر هماهنگی ایجاد می‌کند. این آژانس ۵ مأموریت تخصصی به شرح زیر دارد:

۱- مأموریت حمل و نقل جاده‌ای

۲- مأموریت ایجاد کانالها و آبراه‌های حمل و نقل

۳- مأموریت حمل و نقل با استفاده از خطوط آهن

۴- مأموریت و فعالیتهای مربوط به بندرها و سواحل

۵- مأموریت برنامه‌ریزی حمل و نقل دریایی

ب - آژانس همکاریهای امور حمل و نقل در مدیترانه

در لجستیک ناتو واحدی به نام " آژانس همکاریهای امور حمل و نقل در مدیترانه " وجود دارد که حیطه فعالیت آن فراهم نمودن زمینه‌های همکاری و هماهنگی در مورد کشتیرانی بین کشورهای مرزی و وضعیت خاص موجود در منطقه مدیترانه است.

ج - آژانس هوانوردی

آژانس هوانوردی ناتو مسئول ایجاد همکاریهای دو جانبه و تبادل اطلاعات بین این مرکز و تمام مراکز است که فعالیتهای هوانوردی، انجام می‌دهند.

این آژانس از هیئت هوانوردی و نمایندگان دیگر کشورهای تشکیل شده است که می‌توانند در مورد سیاستهای کشورشان در امور هوانوردی تصمیم‌گیری کنند و اداره هماهنگ کننده فعالیتهای هوانوردی که مسئولیت آن عبارت است از ایجاد هماهنگی در استفاده از هواپیماهای کشورهای عضو و تنظیم فعالیتهایی که به منظور پشتیبانی و تقویت نظامی هوانوردی صورت می‌گیرد.

د - آژانس مرکزی تأمین

آژانس مرکزی تأمین، مسئولیت دارد تمام طرحهای کشورهای عضو را با یکدیگر هماهنگ کند تا از توزیع منصفانه (غذا، محصولات کشاورزی و محصولات صنعتی) و همچنین وجود مداوم آنها اطمینان حاصل شود. تشکیلات در خصوص امور مربوط به فرآورده‌های نفتی که به این آژانس وابسته است، مسئولیت دارد بر توزیع منصفانه محصولات نفتی در مصارف نظامی و غیر نظامی و مداوم بودن این توزیع در زمان جنگ نظارت داشته باشد. این تشکیلات در شرایط بحرانی و یا در وضعیت جنگ دو شاخه خواهد بود. شاخه‌ای در آمریکا همراه با شاخه‌هایی از آژانس مرکزی تأمین می‌شود و شاخه دیگر در اروپا. این تشکیلات به منظور پشتیبانی بهتر و مطلوبتر نیروهای متحدین در زمان جنگ فعال می‌شود.

آژانس پناهندگان ناتو که در اروپا مستقر، و مسئولیت آن عبارت است از ایجاد هماهنگی بین تمام فعالیتهایی که کشورهای عضو در مورد مشکلات پناهندگی انجام می‌دهند. به علت وجود عوامل متعددی که در برنامه‌ریزی لجستیکی کشورهای عضو وجود دارد، پی بردن به اهمیت برنامه‌ریزی اضطراری داخلی، مدت زمانی به طول خواهد انجامید.

به هر حال برای درک لجستیک ناتو دانستن اهمیت برنامه‌ریزی اضطراری داخلی، بسیار مهم و حیاتی است. نکته حائز اهمیت این است که لجستیک ناتو در واقع ساختار اساسی پیشنهادی ناتو است که بدون آن ناتو در وضعیت جنگی نخواهد توانست نقش خود را ایفا کند.

۴ - هماهنگی در حوزه‌های ارتباطاتی لجستیک ناتو تعریفی که ناتو از حوزه‌های ارتباطاتی ارائه داده عبارت است از فعالیتهایی که در خطوط غیر مقدم (عقبه) صورت می‌گیرد و آن شامل خطوط ارتباطاتی و دیگر فعالیتهایی از قبیل تخلیه، تأمین و دیگر مواردی است که برای پشتیبانی سریع نیروها و حفاظت از آنها لازم است.

هر کارشناس لجستیکی به اهمیت و مشکلات موجود در برنامه‌ریزی هر حوزه ارتباطاتی برای هر نیرو، واقف است. این مشکلات وقتی پیچیده‌تر و دشوارتر خواهد بود که تعداد زیادی از کشورها در این کار دخیل باشند؛ برای مثال در اروپای مرکزی، هر کشور در برابر نیروهای مسلح شش کشور به عنوان کشور دشمن عمل می‌کند. نتیجه آن در ناتو این خواهد بود که هر حوزه ارتباطاتی در برابر خود با نیروی رزمی کشورهای مختلفی روبه‌رو خواهد بود که با روشهای مختلفی سازماندهی شده‌اند و به سلاحها و تجهیزات مختلفی مجهز هستند. حوزه‌های ارتباطاتی به خودی خود نیز واحدهای پشتیبانی از کشورهای مختلف دارند که هر کدام دارای سیستمهای نگهداری و پشتیبانی متفاوتی هستند.

هماهنگی و اتحاد موجود در تشکیلات این فعالیتهای، موجب شده است تا از عنوان "هماهنگی در حوزه‌های ارتباطاتی"

استفاده شود.

اگر قرار باشد که ناتو توانمندیهای خود را چنان گسترش دهد که بتواند وارد جنگی تمام عیار شود در این صورت بحث و بررسی جایگاه لجستیک در سازمان ناتو و تدارک نیروهای آن اهمیت ویژه‌ای خواهد یافت؛ به عبارتی تعداد این نیروها و مقدار تجهیزات لازم برای تدارک آنها از جمله مباحثی است که از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در کنار این امور، فرماندهان ناتو باید بکوشند تا هماهنگی مناسبی بین طرحهای لجستیکی و طرحهای پشتیبانی کشورهای مختلف ایجاد کنند به گونه‌ای که این هماهنگی بیشتر از گذشته باشد.

لجستیک مصرف کننده شامل مجموعه فعالیتهایی است که در چرخه عمر تمامی تجهیزات در حال استفاده مطرح است، خواه این تجهیزات، بسیار پیچیده و کامل باشد، خواه یک قطعه ساده. بطور کلی موضوع لجستیک مصرف کننده، مراحل ذخیره‌سازی، حمل و نقل، کاربرد و نگهداری تجهیزات را بررسی می‌کند.

این هماهنگی که توسط ناتو اعمال می‌شود می‌تواند تعیین کننده اولویتهایی باشد که باید در نظر گرفته شود. در صورتی که تعیین اولویتهای مورد ابهام باشد باید طرحهای ملی کشورهای عضو را ارزیابی کرد و اگر مورد ابهام نبود و صحیح باشد، باید با ایجاد گفتگوهای دو طرفه با کشورهای قدرتمند آنها را به شور و مشورت گذاشت. این عواملی که ذکر شد در حال حاضر در ناتو مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. چرا که به نظر می‌رسد با حل این مسأله اقتدار و حاکمیت کشورها ثبات بیشتری خواهد یافت. به هر حال آنچه در توافقنامه شورای آتلانتیک شمالی در سال ۱۹۵۲ مورد بررسی توافق کشورهای عضو قرار گرفت، دقیقاً ایجاد چنین هماهنگی در بین نیروها توسط فرماندهان آن بوده است.

آنچه کشورهای عضو برنامه‌ریزی می‌کنند، عبارت است از حرکت نیروهایشان و رسیدن آنها به موقعیت و مکان مناسب در بهترین زمان ممکن، انتقال ذخایر و امکانات به مکانی مناسب، به کارگیری صحیح از نیروهای لجستیکی پشتیبانی کننده و همچنین تهیه و تدارک امکانات لجستیکی برای نیروهای متحدین و یا اخذ امکانات لجستیکی از نیروهای متحدین.

در این راستا، فرماندهان ناتو مسئولیت دارند نسبت به اولویتهای بحث و اظهار نظر بپردازند. در صورتی که این اولویتهای مورد ابهام باشد، طرحهای ملی را ارزیابی کنند و توافقنامه‌های همکاری بین کشورها را مورد بررسی قرار دهند و با اعمال اصلاحات و تغییرات لازم، آنها را با خط و مشی‌های ناتو همسو گردانند. تمام این فعالیت مستلزم آن است که بین فرماندهان ناتو و مسئولان نظامی کشورها، درک مشترک و تفاهم همه جانبه وجود داشته باشد تا بدین طریق نیروهای مورد نیاز ناتو در جنگ تشکیل گردد. تنها وجود چنین همکاری بین فعالیتهای مختلف است که ناتو را قادر می‌سازد تا در مناطق مختلف، لجستیک قدرتمندی داشته باشد.

در این رابطه کارهای زیادی صورت گرفته است؛ به عنوان مثال برای انتقال مواد منفجره و مهمات انگلیس از خط آهن بلژیک استفاده می‌شود که از میان دو کشور عبور می‌کند؛ این گونه فعالیتها را می‌توان با برنامه‌ریزی انجام داد.

آنچه امروزه به درستی انجام نمی‌شود عبارت است از همکاریهای همه جانبه در امور لجستیکی در سطوح پایین؛ بطور مثال به رغم تلاشهای زیادی که توسط گروه‌های مختلف ناتو انجام شده است، بعضی از نیروها هنوز تمایلی به انتقال امکانات لجستیکی خود به دیگر نیروها را ندارند.

مسئولان سطوح لشگر و تیپ می‌باید در مورد تأسیس جایگاه‌های سوخت و مراکز فوریت‌های پزشکی به توافق رسیده باشند. در بسیاری از موارد این قبیل مشکلات را نمی‌توان برنامه‌ریزی کرد، ولی وجود چنین مشکلاتی نشان می‌دهد که کارایی و بازدهی حوزه‌های ارتباطاتی به وجود هماهنگی و همکاری در تمام سطوح بستگی دارد.

۵- تحکیم برنامه‌ریزی

تحکیم برنامه‌ریزی به معنای انتقال نیروهای کشورها و تجهیزات آنها به نقطه‌ای از مناطق جنگی است که به این نیروها و تجهیزات آنها نیاز دارد.

چنین فعالیتی در سطح نیروهای متحدین ناتو، کار بسیار پیچیده‌ای خواهد بود.

از جمله فعالیت‌هایی که در این خصوص می‌توان به آنها اشاره کرد عبارتند از:

۱- ایجاد خطوط مخابراتی برای عملیات

۲- پیش‌بینی احتیاجات نظامی نیروهای چند ملیتی

۳- ایجاد هماهنگی بین برنامه‌ریزیهای زمان صلح و کنترل تحرکات نظامی و غیر نظامی در زمان جنگ

۴- برنامه‌ریزی تحرکات

۵- پشتیبانی مهندسی

۶- انجام امور دفاعی و امنیتی

۷- پشتیبانی دارویی و پزشکی

۸- امدادسانی

۹- همسو کردن اصلاحات و تغییراتی که در طرحها پیش می‌آید.

۱۰- تعیین منشأ به هدر رفتن منابع

۱۱- تعیین اولویتها

۱۲- کنترل فرایندها و مراحل

۱۳- حصول اطمینان از اینکه فعالیت‌های انجام شده در راستای نیازهای فرماندهان نظامی و غیر نظامی است.

بطور کلی کارایی برنامه‌ریزیها به کارایی شبکه تشکیلات و عناصر آن مانند نیروهایی که از خط ارتباطاتی استفاده

می‌کنند، کشورهای میزبان، فرماندهان نظامی ناتو و منابع حمل و نقل کشورهای متحد بستگی دارد.

نمونه‌ای از این برنامه‌ریزیها عبارت است از اینکه نیروی هوایی آمریکا متعهد شده است با استفاده از ۱۲۰۰ تا ۱۵۰۰

هواپیما تقویت اروپا را انجام دهد. در حالی که عبور هواپیماها کار یک گروه نظامی است، کارایی عملیات آنها به تدارک امکاناتی بستگی دارد که با استفاده از آنها انجام عملیات میسر می‌شود. همچنین به منابع لجستیکی کافی که آنها را قادر می‌سازد تا عملیاتشان را به انجام برسانند بستگی دارد.

ناتو توافقنامه‌ای بین این ملتها ایجاد کرد که براساس آن، تجهیزات ساخته شده توسط کشورها چنان باشد

که توانایی استفاده در کنار یکدیگر را داشته باشند و قطعات یدکی که کشور دیگری می‌سازد توانایی استفاده در دستگاه‌ها و تجهیزاتی را داشته باشد که توسط کشور دیگر ساخته شده است.

به هر حال برای انتقال هر پشتوانه لجستیکی، از نیرو گرفته تا محموله‌های مختلف، برای چنین نیروی عظیمی، منابع

کافی وجود ندارد و این مشکل در تشکیلات ناتو با استفاده از بزرگترین کمکها در برنامه‌ریزیهای لجستیکی برطرف گردیده است و از آن با عنوان "پشتیبانی کشور میزبان" یاد می‌شود.

پشتیبانی کشور میزبان، عبارت است از کمکهای نظامی و غیر نظامی که در زمان صلح و جنگ توسط کشور میزبان به

نیروهای متحدین و تشکیلات ناتو اعطا می‌گردد که در این راستا از خاک کشور میزبان نیز استفاده می‌شود. در جریان تحکیم نیروی

هوایی آمریکا دریافت امکانات از طریق ۷۰ پایگاه هوایی کشورهای متحد انجام شده و ۸۵ محل ذخیره در ۱۲ کشور تعبیه شده است که تأمین کننده، سوخت و مهمات و قطعات یدکی هستند و به این طریق نیروی هوایی قادر خواهد بود تا رسیدن پشتیبانی محدود به عملیات نظامی خود ادامه دهد.

راهنماییهای کلی برای برنامه‌ریزی پشتیبانی کشور میزبان را می‌توان به صورت زیر خلاصه بندی کرد:

اولین مرحله تشکیل شده است از وجود توافق اولیه یا شراکت نامه‌ای بین کشورهای مربوط

در دومین مرحله می‌باید، بین وزارت دفاع و دیگر ادارات دولتی دو کشور، توافق و تفاهمی باشد که این تفاهم در کوچکترین مسائل نیز باید باشد. مسائلی نظیر نوع و کیفیت پشتیبانی و... که در آنها می‌باید مسائل قانونی و اقتصادی در نظر گرفته شود.

سومین مرحله، عبارت است از مشاوره بین مسئولان ناتو و سران کشورها به منظور اجرای یک طرح مورد توافق که در این مورد مسائلی کمی، زمانبندی و عوامل متغیر مورد بحث قرار می‌گیرد. برای رفع نیازهای مردم غیر نظامی کشور میزبان، می‌باید کمکهای مالی به او اعطا کرد. ناتو به این نتیجه رسیده است که ایجاد تعادل بین تمامی فعالیتها به برقراری جلسات و گفتگوهای حساب شده و تخصصی بستگی دارد، ولی برای دستیابی به نتیجه‌ای موفقیت‌آمیز، وجود لجستیک نیروهای متحدین نیز از اهمیت خاصی برخوردار است.

در سال ۱۹۷۷ مسئولان ناتو استحکاماتی را که می‌باید قبل از جنگ و یا هنگام جنگ ایجاد کنند تعیین کردند. در نتیجه سه تن از فرماندهان عالی‌رتبه ناتو مطالعاتی را در مورد استحکامات مورد نیاز برای اروپا انجام دادند و در مورد یک برنامه استحکام بخشی سریع به توافق رسیدند. از اهدافی که در این راستا دنبال می‌شد عبارت بود از ساده کردن جابجایی نیروها در آتلانتیک که این کار با استقرار قبلی تجهیزات در اروپا انجام می‌شد که برای این کار از امکانات کشور میزبان استفاده می‌گردید تا از تعداد افراد لجستیکی که به همراه نیروها وارد کشور دیگری می‌شدند کاسته شود.

منبع

International Military and Defence Encyclopedia, Washington, 1993, PP . 1907 - 1922 Dupuy . Ed.